

Helhetlig handlingsplan mot vold i nære relasjoner - voksen

2025 – 2028

GJESDAL KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Mål for handlingsplan mot vold i nære relasjoner for voksne	4
Tiltak.....	5
Mål og tiltak: Forebygging.....	5
Mål og tiltak: Avdekke	8
Mål og tiltak: Hjelpetiltak	9
Viktige telefonnumre.....	10
Ansvar og oppfølging	12
Arbeidsgruppe.....	12
Økonomi.....	13
Implementering	13
Planens virkeperiode	13
Vedlegg B: Kunnskapsgrunnlag.....	14
Ulike typer av vold	14
Om å utøve vold i nære relasjoner	16
Oversikt over vold i nære relasjoner i Gjesdal kommune.....	18
Risikogrupper	19
Vold og overgrep mot sårbare grupper.....	20
Fysiske tegn	23
Spesielt hos kvinner.....	24
Psykosomatiske tegn	25
Psykiske tegn	25
Akutte psykiske symptomer kan være.....	25
Psykiske lidelser og plager relatert til å ha blitt utsatt for vold.....	25
Tegn mot vold mot eldre.....	26
Tegn på vold mot personer med psykisk utviklingshemming.....	27
Tegn på økonomisk vold.....	27
Kommunen sin rolle	29
Politiet sin rolle.....	30
Aktuelle lover og forskrifter.....	30
Melde-, avverge- og opplysningsplikt.....	30
Generell avvergingsplikt etter straffeloven §196	31
Taushetsplikt	31

Opplysningsplikt	31
Eksisterende tilbud i Gjesdal kommune	32
Politiet	32
Krisesenteret i Stavanger	32
Kommunale tjenester	33
Mestringsenheten	33
Familiesenteret	33
Familievernkontoret	33
Barneverntjenesten	33
PPT	33
Andre ressurser	34

Innledning

Vold skaper utrygghet. Retten til å leve et liv uten vold er en grunnleggende menneskerettighet. I tillegg kan vold medføre alvorlige helseutfordringer og tap av velferd, samt legge begrensning på den enkeltes livsutfoldelse og mulighet for en aktiv samfunnsdeltakelse. I ytterste konsekvens fører volden til tap av liv.

I verdens helseorganisasjon (WHO) sitt voldsbegrep inngår både fysisk vold, seksuelle og psykiske overgrep og omsorgssvikt¹. Begrepet *vold i nære relasjoner* brukes om vold og overgrep som rettes mot familiemedlemmer. Til dette regnes samlivspartnere, barn, søsken og foreldre, eller andre som lever i stabile bofellesskap.

Det kommunale hjelpeapparatet er pålagt et stort ansvar og er viktige aktører i arbeidet mot vold. Alle som står i fare for, eller er utsatt for vold i nære relasjoner, skal oppleve å få den støtte og hjelp de trenger for å en trygg livssituasjon uten vold.

Handlingsplanen retter søkelyset på innsatsområdene forebygging, helhetlig og samordnet innsats, og kunnskap- og kompetanseheving om vold i nære relasjoner for voksne. Handlingsplanen er i tillegg nyttig for de som utøver vold eller selv blir utsatt for vold.

Vold beskyttes av taushet, og dette skal vi sammen gjøre noe med. Ingen skal måtte håndtere vold alene!

Gjesdal kommune
12. desember 2024

Pål Larsson
Kommunedirektør

¹ [Vold og overgrep - NKVTS](#)

Mål for handlingsplan mot vold i nære relasjoner for voksne

Arbeidet med vold i nære relasjoner forutsetter en bred tilnærming, og innebærer tiltak rettet både mot dem som utsettes for vold, dem som utsetter andre for vold og mot andre som på ulike måter berøres av volden. Kommunen er forpliktet etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3a å ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal også legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Formålet med planen er å forebygge og rette oppmerksomheten på vold i nære relasjoner i Gjesdal kommune for voksne over 18 år, og sikre at de berørte får et tilrettelagt og helhetlig tilbud.

Handlingsplanen legger opp til å styrke kunnskapsnivået til kommunens ansatte og videreutvikle samarbeidet mellom faggrupper, instanser og forvaltningsnivå. Arbeidet mot vold skal preges av god samhandling mellom de ulike tjenestene i kommunen. Ansatte i Gjesdal kommune skal bry seg, og handle, når de er vitne til eller mistenker vold.

Gjennom handlingsplanens tiltak og innsatsområdene forebygging, avdekking og hjelpetiltak er målet at innbyggerne i Gjesdal kommune skal leve et liv uten vold. Det er utarbeidet tiltakskort til bruk ved mistanke om vold mot voksne, samt mot eldre.

Planen er styrende for ansatte i Gjesdal kommune, og har lik inndeling av mål og strategier som *Handlingsplan mot vold i nære relasjoner – barn og unge*².

² [handlingsplan-mot-vold-i-naere-relasjoner-barn-og-unge-2022-2025.pdf \(gjesdal.kommune.no\)](#)

Tiltak

Den nasjonale handlingsplanen *Trygghet for alle* vektlegger betydningen av universelle forebyggende tiltak, det vil si, tiltak som rettes mot hele befolkningen. Det handler om å løfte fram betydningen av forhold på tvers av samfunnssektorer; som for eksempel levekår, barnehager, skole- og læringsmiljø, arbeid og arbeidsmiljø, frivillig deltakelse og forhold i nærmiljøet. Det er en sammenheng mellom befolkningens levekår, sosial ulikhet og utsettelse for vold og overgrep. Kommunens samarbeid med mange lag og foreninger om å sette vold i nære relasjoner på dagsorden i ulike fora, er et ledd i å involvere innbyggerne i det forebyggende arbeidet.

For å kunne oppnå målsettingen om at innbyggerne våre skal et leve et liv uten vold er det rettet søkelys på tre innsatsområder for arbeidet mot vold i nære relasjoner; Forebygge, avdekke og hjelpetiltak. Hvert av disse områdene har et definert mål og flere tilhørende tiltak. Noen tiltak favner alle tre innsatsområdene.

Mål og tiltak: Forebygging

Gjesdal kommune skal sørge for en god og bred folkehelseinnsats gjennom et helsefremmende og forebyggende arbeid.

Det er i handlingsplan mot vold i nære relasjoner for barn og unge iverksatt en rekke tiltak for barn opp til 18 år og deres foresatte. Disse tiltakene bærer frukter gjennom et helt liv. Handlingsplanen mot vold i nære relasjoner for voksne bør av den grunn leses i sammenheng med denne.

Gjesdal kommune sin handlingsplan for voksne skal videre gjenspeile en helhetlig tankegang rundt utfordringer knyttet til vold i nære relasjoner, noe som innebærer at både voldsutsatt og voldsutøver vil være målgrupper. Ansatte i Gjesdal kommune skal ha kunnskap om vold i nære relasjoner og tar opp temaet ved mistanke.

TILTAK 1 / Ha informasjon om vold i nære relasjoner lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside.

Informasjon om vold i nære relasjoner tilpasset innbyggerne i Gjesdal kommune skal ligge lett tilgjengelig på kommunens nettsider sammen med telefonnumre hvor innbyggerne kan ta kontakt dersom det er behov for å søke hjelp.

I tillegg anbefales det at Gjesdal kommune utarbeider brosjyrer/små visittkort som legges på venterom (fysio/ergoterapi, legekontor, mm). Kommunen må utarbeide informasjonsmateriell på flere språk (engelsk, polsk, ukrainsk, m.fl), samt påse at informasjonen er universelt utformet.

Gjesdal kommune skal bruke media samt sosiale medier til å sette søkelys på temaet når det er naturlig. Kunnskap om vold i nære relasjoner og bevisstgjøring om skadevirkning hos befolkningen kan virke forebyggende.

Ansvar: Helse og velferd

Status: 2025

TILTAK 2 / Øke og bevisstgjøre ansattes handlingskompetanse i å forebygge, avdekke og håndtere vold i nære relasjoner

Kommunen skal utvikle en obligatorisk kompetanseplan i Dossier for ansatte med brukerkontakt. Kompetanseplanen skal inneholde informasjon om aktuelle lover og forskrifter samt tegn og symptomer knyttet til vold i nære relasjoner.

Ansvar: Helse og velferd

Status: 2025

TILTAK 3 / Utarbeide tiltakskort og rutiner for handling

Gjesdal kommune skal utvikle enkle tiltakskort med oversikt over tegn/symptomer, tiltak og kontaklinformasjon til samarbeidsaktører. Målet er å sikre at alle vet hva de skal gjøre, samt hvor og hvem de skal kontakte dersom vold i nære relasjoner mistenkes. Rutinene og tiltakskortene skal gjennomgås årlig, og ligge lett tilgjengelig i kommunens kvalitetssystem.

Ansvar: Helse og velferd sammen med Oppvekst

Status: Pågår

TILTAK 4 / Vold i nære relasjoner inngår i årshjulet i kommunale tjenester som jobber med barn, voksne og eldre

Alle ansatte skal gjennomgå opplæringspakken *Trygg til handling* og gjennomføre refleksjonssamtaler knyttet til etiske dilemmaer. Vold i nære relasjoner kan gjennomgås samtidig med diskusjoner knyttet til temaet §4a og kapittel 9. Det bør i tillegg vurderes egne fagsamlinger og øvelser med tema knyttet til vold og trusler i nære relasjoner.

Ansvar: Avdelingsledere

Status: Oppstart 2025

TILTAK 5 / Sikre gode overganger og kontinuitet i hjelpetilbudet fra ungdom til voksne

Kommunen må ha digital oversikt over tilgjengelige hjelpetilbud og hvem som er aktive for barn og unge og deres familier. Kommunens ansatte skal sørge for godt samarbeid som sikrer god overgang og kontinuitet når ungdom blir voksen. Når et hjelpebehov er identifisert er det viktig at tjenestene har gode verktøy for tverrfaglig samhandling og som sikrer god koordinering. Stafettloggen/Bedre tverrfaglig innsats er eksempler på dette.

Ansvar: Oppvekst og Helse og velferd

Status: Pågår

TILTAK 6 / Kartlegge vold i nære relasjoner ved søknad om kommunale tjenester

Saksbehandlere ved Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK) skal stille spørsmål om vold i nære relasjoner under kartleggingssamtalen. Det skal utarbeides en rutine for hvordan mistanke om vold

skal følges opp.

Ansvar: Tjeneste- og koordineringskontoret (TKK)

Status: 2025

TILTAK 7 / Tilpasset opplæring og informasjon om vold og overgrep hos mennesker med nedsatt funksjonsevne

Voksne med nedsatt funksjonsevne/mennesker med utviklingshemming har økt risiko for å bli utsatt for vold og overgrep. Undersøkelser viser at denne målgruppen ikke mottar informasjon og opplæring på lik linje med andre grupper. Det skal utarbeides et undervisningsopplegg tilpasset mennesker med nedsatt funksjonsevne og deres pårørende.

Ansvar: Helse og velferd

Status: 2025

TILTAK 8 / Tilpasset undervisning i Introduksjonsprogrammet

Avdeling for kvalifisering og integrering har et undervisningsopplegg om vold i nære relasjoner for flyktninger, som gir kunnskap om ulike former for vold, seksualitet og norske normer og holdning til vold. Det er også utarbeidet planer for bruk av tolk i samtaler. Tiltaket gjelder også i saker hvor det er bekymring for vold i nær relasjon eller hvor en har oppdaget vold.

Ansvar: Avdeling for kvalifisering og integrering (AKI)

Status: Pågår

TILTAK 9 / Helsekartlegging flyktninger

Migrasjonshelse har helsekartlegging av alle flyktninger som kommer til Gjesdal. De får spørsmål under helsekartleggingen om de har vært utsatt for vold, det blir gitt informasjon om ulike former for vold som finnes og at alle former for vold er ulovlig og straffbart i Norge. Kommer det frem erfaring med vold, blir dette kartlagt og vedkommende vil få tilbud om hjelp fra TryggEst- team i Mestringsenheten i kommunen eller blir henvist videre til Transkulturelt senter for traumebehandling.

Ansvar: Helsestasjonstjenester - Migrasjonshelse

Status: Pågår

TILTAK 10 / Organisere arbeidet mot vold i nære relasjoner etter TryggEst-metodikken

TryggEst³ er en metode som er utviklet for å hjelpe kommunen til å ivareta risikoutsatte voksne innbyggere som i liten eller ingen grad kan verne seg selv på grunn av nedsatt funksjonsevne, utviklingshemming, høy alder, demens, psykiske lidelser, rus og/eller somatisk sykdom. TryggEst-metodikken skal bidra til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot denne gruppen. Modellen inneholder forslag til hvordan en kommune kan organisere dette arbeidet, samt e-

³ Bufdir har utviklet [TryggEst](#) for å hjelpe kommunen til å ivareta risikoutsatte voksne innbyggere.

læringskurs og et verktøy for risikovurdering som alle TryggEst-kommuner kan ta i bruk.

Merk at konsultasjonsteamet til Statens barne- og kompetansehus kan kontaktes ved bekymringer knyttet til personer med utviklingshemming og andre særlig sårbare med utviklingsforstyrrelse over 18 år der hvor det er mistanke om seksuelle overgrep, utsatt for vold eller å være vitne til vold.

Ansvar: Innføring av TryggEst- metodikken er vedtatt i kommunen (Helse og velferd). Når Gjesdal kommune implementerer metodikken, vil det utpekes en TryggEst koordinator samt etableres en TryggEst-operativ gruppe som kan bidra til at ansatte gjøres i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Status: 2025

TILTAK 11 / Slå sammen handlingsplan mot vold i nære relasjoner for barn og unge med handlingsplanen for voksne

Når plan mot vold i nære relasjoner for barn og unge skal revideres i 2025, må det vurderes å slå disse to planene sammen til en helhetlig plan som dekker alle aldersgrupper.

Ansvar: Oppvekst sammen med Helse og velferd

Status: Revisjon av handlingsplan for barn/unge skjer i 2025

Mål og tiltak: Avdekke

Når vi er bekymret, skal ansatte i Gjesdal kommune handle «klokt». Vold i nære relasjoner angår alle sektorer, faggrupper og tjenester. Noen grupper har særlig risiko for å bli utsatt for vold eller selv å sette andre personer i fare, enten det er nære relasjoner i slekt, brukere i kommunale institusjoner/bofellesskap eller som mottakere av tjenester i hjemmet. Mennesker med mer omfattende funksjonshemninger og hjelpebehov har som oftest mindre sosialt nettverk og er mer avhengig av både pårørende og hjelpeapparat. Denne avhengigheten kan gjøre det vanskelig å si fra om det man er utsatt for. God kompetanse hos ansatte til å avdekke og handle er avgjørende.

TILTAK 12 / Ansatte gis opplæring som styrker kompetanse til å se, høre og handle

Alle kommunale tjenester med brukerkontakt skal ha rutiner for iverksetting av tiltak dersom det mistenkes/oppdages vold i nære relasjoner. Samarbeidet mellom kommunen og politiet er særlig viktig og kritisk. Politiet og kommunen har gjensidig behov for enkel, klar og oppdatert informasjon om hvor de skal henvende seg til hverandre (en dør inn/en telefon), særlig når det haster.

Krisesenteret i Stavanger har et samtaletilbud som er godt egnet for kartlegging av hjelpe- og vernetilbud. De kan også videresende til andre instanser dersom det er behov.

Ansvar: Alle ansatte i Gjesdal kommune med brukerkontakt

Status: Pågår

TILTAK 13 / Ansatte med oppfølging av tjenestetilbud til personer med utviklingshemming gis tilpasset opplæring som styrker kompetansen til å se, høre og handle

Ansatte som jobber med personer med nedsatt funksjonsevne skal gjennomgå temaet vold og trusler regelmessig. Det er utarbeidet rutiner for varsling og oppfølging av brukere hvor vold/trusler/forsømmelse mistenkes. I saker som omhandler personer med utviklingshemming er det viktig med et godt tverrfaglig samarbeid internt i Gjesdal kommune. Ansatte i denne tjenesten må tilbys opplæring i avdekking, varsling og konferering. Det må i tillegg utarbeides en opplæringspakke innen traumebevisst forståelse (TBF). Kompetanseheving i positiv atferdsstøtte (PAS) samt kompetanseheving i oppfølging av saker er også viktig. Et godt samarbeid i forbindelse med veiledningsbehov og/eller handling med Statens barne- og kompetansehus kan være avgjørende.

Ansvar: Avdelingsledere i Helse og velferd

Status: Pågår

TILTAK 14 / Avdekke vold mot innbyggere i Gjesdal kommune

Gjesdal kommune har flere tjenester som kommer i kontakt med innbyggere som kan oppleve/ha opplevd vold i nære relasjoner. Det er utarbeidet rutiner for varsling og oppfølging av pasienter dersom vold/trusler/forsømmelse avdekkes.

Temaet vold i nære relasjoner skal tas opp i møter med eldre. Vold i nære relasjoner må også belyses i brukerundersøkelsene i hjemmetjenesten og på institusjon. Ansatte som jobber med rusavhengige og psykisk syke skal ha temaet om vold i nære relasjoner som faste punkter i møter. Spesielt viktig å tenke sårbare kvinner/psykiske helse/rus/vold mot menn.

Ansvar: Avdelingsledere i Helse og velferd

Status: Pågår

Mål og tiltak: Hjelpetiltak

Både den som rammes av vold, og den som utøver volden skal motta helhetlig hjelp. Det er viktig at samarbeidet mellom de ulike hjelpeinstansene fungerer godt. Alle kommunalt ansatte som jobber tett med mennesker skal ha god kunnskap om vold. Det krever et fokus på kompetanseutvikling, med bevisstgjøring, selvrefleksjon, øvelse og støtte. Kommunens ansatte skal være særlig årvåkne i forhold til vold mot mennesker i særlig risiko.

TILTAK 15/ Ansatte i Gjesdal kommune har kunnskap om avergeplikt, meldeplikt og taushetsplikt som bidrar til å hjelpe voldsutsatte

Ansatte skal ha kompetanse som sikrer at innbyggere som trenger det raskt får tilbud om hjelp. Ansatte i Gjesdal kommune skal også stille spørsmål til voldsutsatte for å tilpasse hjelpetilbudet

underveis.

Ansvar: Helse og velferd

Status: 2025

TILTAK 16 / Kommunen gir tilpasset oppfølging når mennesker utsatt for vold i nære relasjoner etablerer seg på ny, uten voldsutøver

Den som er utsatt for vold må sikres bistand til å håndtere hverdagen. Dette innebærer å utarbeide sikkerhetsplaner ved behov, samt påse nødvendig samarbeid mellom ulike instanser i kommunen/samvirkeaktører. Det må avklares hvem som skal koordinere tilbudet.

Ansvar: Fastlege, Mestringsenheten, NAV og Boligkontoret i samarbeid med politiet.

Status: Pågår

TILTAK 17 / Sikre god brukermedvirkning og jevnlig evaluering av tilbudet

Det må være rutiner for evaluering i hver enkelt sak, samt en årlig evaluering av tilbudet i sin helhet. Målet er å videreutvikle hjelpetilbudet som tilbys innbyggere som opplever vold i nære relasjoner, eller som utøver vold.

Ansvar: Helse og velferd

Status: 2025

Viktige telefonnumre

Under følger en oversikt over instanser/tjenester som kan kontaktes ved behov. Tips gjerne den du er bekymret for om disse, dersom du har en mistanke om at vedkommende utsettes for vold, utøver vold, eller har fortalt om vold men ikke ønsker å oppsøke tjenesteapparatet.

Tjeneste	Telefonnummer
Politiet	02800 Ved akutt fare for liv og helse: 112
Ambulanse	113
Legevakten i Sandnes	116 117 Ved akutt fare for liv og helse: 113
Krisesenteret i Stavanger (24/7/365)	51 53 06 23 Tilbudet er gratis
Overgrepsmottaket ved Stavanger legevakt	902 40 200 eller 116 117 Tilbudet er gratis
Døgnåpen støttetelefon for incestutsatte og pårørende	Grønt nummer: 80 05 70 00
Alarmtelefonen for barn og unge	116 111

Tjeneste	Telefonnummer
Nasjonalt ressurscenter: Vern for Eldre	800 30 196 (Nasjonal kontakttelefon)
Alternativ til vold Stavanger	51 93 43 43
Familiens hus	Rettedalen 7 51 61 44 90
Familiesenteret i Gjesdal kommune	904 10 651 (gratis lavterskeltilbud)
Skolehelsetjenesten	Helsestasjon.post@gjesdal.kommune.no 51 61 44 90 (mandag – fredag klokken 08:00 – 15:00)
Fastleger	Gjesdal legesenter 51 21 10 00 Ålgård legesenter 51 61 25 25 Helsebanken 51 61 21 20
Helsestasjon for ungdom	HFU@gjesdal.kommune.no 468 30 308 (tirsdager klokken 14:00 – 16:00)
IMDI vest (Integrering- og mangfolddirektoratet)	Post@imdi.no 24 16 88 00
Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	478 090 50 (mandag–fredag kl. 9–15) Kompetanseteamet@bufdir.no
Minoritetsrådgiver (Gand- VGS)	41 32 72 62
Politiets familievoldskoordinator	51 89 90 00
Røde Kors-telefonen	81 55 52 01
SEIF (selvhjelp for innvandrere og flyktninger)	51 89 09 90 stavanger@seif.no
Senter mot seksuelle overgrep Nok. Sør-Vest – Ingen skal bli utsatt for seksuelle overgrep. (nok-sorvest.no)	51 97 19 00 Post@nok-sorvest.no Sms til 926 57 203
Statens barne- og kompetansehus Statens barnehus Stavanger Statens Barnehus	51 84 30 00 barnehuset.stavanger@politiet.no
Barne-, ungdoms- og familieetaten	www.bufdir.no

Vedlegg

Vedlegg A: Arbeidet med planen

Ansvar og oppfølging

Handlingsplan om vold i nære relasjoner (voksne) er en overordnet tverrfaglig plan. Aktuelle tjenesteområder og avdelinger har et selvstendig ansvar for å sikre gjennomføring av tiltak innenfor sine områder. Ledere i kommunen har ansvar for å følge opp, fordele oppgaver og iverksette tiltakene i egen avdeling. Ledere skal videre fremme forslag om tiltak som krever det, inn i kommunens handlings- og økonomiplan.

Helse og velferd har ansvar for samordning av tiltak i planen. Temaplanen (handlingsplanen) rulleres hvert 4. år basert på evaluering, lokale tilpasninger, nye lover og nasjonale føringer.

Arbeidsgruppe

Handlingsplanen er utarbeidet av en tverrfaglig sammensatt arbeidsgruppe.

Arbeidsgruppen har bestått av	
Åshild Steinberg Holmen/ Jon Ø Storvik	Rådgiver/prosjektleder Helse og velferd
Sissel Kverneland	Avdelingsleder, Tjeneste- og koordineringskontoret Helse og velferd
Annette Haugland	Avdelingsleder, Miljøtjenesten/Fiskebekk Helse og velferd
Sølvi Vigedal	Spesialsykepleier Åboas bofelleskap og dagsenter Helse og velferd
Nina Ihle Hadland	Kommuneoverlege Helse og velferd
Synnøve Nedland Eidsaa	Virksomhetsleder, Helsestasjonstjenester og familiesenter Oppvekst
Referansegruppen har bestått av	
Stig Egeland	Kommunalsjef
Kristine Os	Virksomhetsleder, Forebygging og mestring
Hilde Frafjord	Virksomhetsleder, Helse- bo og hjemmetjenester
Stig Hess	Virksomhetsleder, NAV Gjesdal
Jone Haarr	Kommunalsjef
Trine Helland	Politi (rådgiver)

Arbeidsgruppen har bestått av	
Høringspart ⁴	
Serina Sikveland Fuglestad	Kommunepsykolog
Anita Madland	PPT
Anne Bodil Surdal	Barnevern
Jane Marie Skjærpe	TKK
Stian Hiim	Mestringsenheten
Tore Glette-Iversen	Folkehelse rådgiver
Merethe Heinz	AKI
Stig Hess	NAV
Krisesenteret i Stavanger	Høringspart
NGU	Høringspart
RVTS Vest	Høringspart
Sør Vest politidistrikt	Høringspart
Tillitsvalgt Fagforbund	Høringspart
Tillitsvalgt Institusjon	Høringspart
Verneombud	Høringspart

Arbeidsgruppen har hatt 5 møter i perioden mars – september 2024, og har innhentet informasjon, erfaringer og innspill fra aktuelle kommunale tjenester. Planens faglige innhold er utarbeidet på bakgrunn av relevant fagstoff, forskning og lovverk. Planen skal sendes på høring til berørte kommunale og statlige tjenester i august 2024.

Økonomi

Tiltakene i planen er ikke oppgitt med kostnader. Alle tiltak er utformet slik at de er gjennomførbare i ordinær drift.

Implementering

Det overordnede ansvaret for å følge opp implementering av planen og gjennomføring av tiltakene skal legges til en sentral stilling i kommunen. Den/de som velges ut til å gjøre dette arbeidet får også ansvar for å sikre at berørte instanser er kjent med planen og dens tiltak, samt at tiltakskortene gjøres tilgjengelig for aktuelle avdelinger.

Planens virkeperiode

Det vil bli gitt en orientering til utvalg for levekår, oppvekst og kommunestyret i oktober 2024. Planens virkeperiode er 2025 – 2028. Tiltakene i planen er gjennomførbare i planperioden. Noen tiltak er kontinuerlige, og bør videreføres ved neste revisjon. Ved evaluering av *Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, barn og unge i fremtiden* bør det vurderes om planverkene skal slås sammen.

⁴ Tilbakemeldinger etter høring, se vedlegg A

Vedlegg B: Kunnskapsgrunnlag

Denne delen av dokumentet utgjør kunnskapsgrunnlaget til handlingsplanen mot vold i nære relasjoner (voksne), og kan brukes som et oppslagsverk ved behov. Kommunen skal på sikt utvikle en obligatorisk kompetanseplan i Dossier for ansatte med brukerkontakt. Kompetanseplanen skal inneholde informasjon om aktuelle lover og forskrifter samt tegn og symptomer knyttet til vold i nære relasjoner.

Hva er vold?

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe den vil” (Isdal, 2003, Alternativ til Vold).

Med utgangspunkt i Isdals definisjon kan vi konkretisere ulike former for voldshandlinger: fysisk-, psykisk-, seksuell- og økonomisk vold.

Vold er mange typer handlinger hvor hensikten er å styre eller tvinge andre. For mange utøves volden i sterke følelser av avmakt, men dette gjelder ikke alltid. Vold i nære relasjoner bør forstås bredt. En nær relasjon betyr ikke bare nære familieband eller slekt, men også en nær vennskskapsrelasjon eller mellom mennesker som på andre måter betyr mye for hverandre.

Vold i nære relasjoner berører hele familien. Det er skadelig å være direkte utsatt for vold. Det er også skadelig å være vitne til eller leve i en familie der det forekommer vold. Begge deler utløser den samme frykten. Volden er derfor skadelig på så mange måter, og det å leve i frykt for ny vold der det er nære band tvinger frem ulike mestringsstrategier hos de som er voldsutsatte. For eksempel vil mange barn bevege seg stille og i liten grad søke oppmerksomhet, eller forsøker å tilfredsstille den som utøver vold i familien for å unngå ny vold.

Kommunen er forpliktet etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 a å ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal også legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

Ulike typer av vold

Vold har mange former og det er vanlig å skille mellom vold som noe fysisk eller psykisk, uten at disse voldsformene utelukker hverandre.

Type	Beskrivelse
Fysisk vold	Fysisk vold kan rette seg mot personen eller materielle ting. Det kan for eksempel være slag, spark, klyping eller å ta kvelertak. Innesperring og isolasjon er også former for fysisk vold⁵. Fysisk vold i sitt mest ekstreme fører til tap av liv.
Psykisk vold	Det er vanskelig å sette en klar grense for hva som er psykisk vold. Det kan være glidende overganger mellom det som skjer i en sunn relasjon og det som skjer i en usunn og voldelig relasjon. Den psykiske volden spiller på ignorering, makt og dominans, men også på få den utsatte til å føle seg mindre verdt, usikker, stygg, dum, ubrukelig, dårlig, lei seg, skyldig med mere. Psykisk vold handler også om å styre og ta kontroll, gjennom å begrense den utsattes frihet til å være med venner, familie, til å si sin mening eller på andre måter leve slik man ønsker. Andre eksempler er å snakke ned den voldsutsatte og sette seg selv i et bedre lys ovenfor andre familiemedlemmer, venner eller profesjonelle hjelpere – helsestasjon, barnevern, fastlege, NAV osv. Psykisk vold kan også være å ha kontroll over den andres profiler på sosiale medier eller tilgang til mobiltelefon. Det å leve med den psykiske volden er for mange utsatte det verste. Dens nedbrytende karakter har alvorlige konsekvenser for psykisk og fysisk helse. Den voldsutsatte vil ofte ikke forstå at det er vold man utsettes for, og derfor i større grad ta på seg skyld og se seg selv som et dårlig menneske⁶.
Seksuell vold	Seksuelle overgrep er ufrivillige handlinger eller forsøk på handlinger både med og uten fysisk kontakt, og kan ha svært alvorlige konsekvenser for den utsatte fordi den krenker det mest private⁷. Seksuell vold kan være alt fra uønsket beføling til voldtekt, eller seksuelle krenkelser og trakassering. Deling av intime foto/filmer er også seksuell vold. Denne type vold blir sjeldnere snakket om av utøver og den utsatte, og forbindes med sterk skam. Straffeloven har tre bestemmelser om seksuelle overgrep:

⁵ [Ulike former for vold - Dinutvei.no](https://www.dinutvei.no/om-vold/)

⁶ [Hva er psykisk vold? | Dinutvei.no](https://www.dinutvei.no/om-psykisk-vold/)

⁷ [Hva er seksuelle overgrep? - Dinutvei.no](https://www.dinutvei.no/om-seksuelle-overgrep/)

Type	Beskrivelse
	• «seksuell omgang» (det som kalles voldtektsbestemmelsen) • «seksuell handling» • «seksuelt krenkende atferd»
Digital vold	Digital vold er ikke egen form for vold, men et samlebegrep for når ulike digitale plattformer er arenaer for vold og overgrep ⁸ . Internett, mobil og andre digitale hjelpemidler kan brukes til å trakassere, krenke, overvåke, kontrollere, forfølge, true, utpresse, spre privat informasjon og private bilder av andre, og til å vise eller direkteoverføre overgrep. Ofte brukes begrepene nettovergrep eller nettrelaterte overgrep om seksuelle overgrep via internett eller mobil. Dinutvei.no bruker begrepet digital vold om alle former for vold og overgrep på digitale plattformer, inkludert nettovergrep eller nettrelaterte overgrep.
Økonomisk vold	Kontroll over den andres økonomi hvor vedkommende ikke lenger har økonomisk frihet, er karakterisert som økonomisk vold. Voldsutøver kan i noen tilfeller ta opp lån i andres navn uten samtykke.
Æresrelatert vold	I noen tilfeller benyttes vold for å beskytte familiens ære. Æresrelatert vold omfatter også tvangsekteskap og negativ sosial kontroll.
Menneskehandel	Å bli utnyttet til arbeid, prostitusjon, kriminalitet eller tigging.
Vitner til vold	For barn kan det å være vitne til vold like skadelig som å bli utsatt for vold.

Om å utøve vold i nære relasjoner

Personer som utøver vold i nære relasjoner kan komme fra alle typer familie- og parforhold, etniske forhold og sosiale lag, uavhengig av kjønn og alder⁹.

Den som utøver vold er ikke alltid bevisst på at det personen gjør regnes som vold og har alvorlige konsekvenser for den psykiske og fysiske helsen til den som utsettes. Andre er svært klar over alvorsgraden i det de gjør, men har av ulike årsaker vansker med å få til å slutte. Mange kan oppleve mye skam og ha vansker med å håndtere egne følelser. Ikke sjelden er de som utøver vold selv blitt utsatt for vold tidligere i livet. Den som utøver volden er selv ansvarlig for sine handlinger, men helse- og omsorgspersonell er viktige støttespillere i å hjelpe ham/henne til å ta ansvar for å endre sin voldsatferd. Det finnes flere hjelpetilbud.

Utøvelse av vold i nære relasjoner er et komplekst fenomen, og det finnes mange forklaringsmodeller. Ingen forklaringsmodell forklarer utøvelse av vold alene, men mange har nyttige perspektiver. Når helse- og omsorgspersonell står overfor en person man mistenker utøver vold, er det særlig viktig å

⁸ [Hva er digital vold? \(dinutvei.no\)](https://www.dinutvei.no/)

⁹ [Om å utøve vold i nære relasjoner – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

unngå at samtalen låser seg fast.

De som utøver vold mot sine nærmeste lever ofte med mye skam, og opplever at det er vanskelig å ta opp temaet og be om hjelp. Noen tar det opp på en så indirekte måte at det er lett å overse. Siden volden ofte holdes hemmelig, er det nyttig for helse- og omsorgspersonell å ha kjennskap til risikofaktorer for utøvelse av vold og tegn på at personer utøver vold.

Å avdekke vold er vanskelig

Vold har mange ulike uttrykk, og det kan være vanskelig å vite hvilke konkrete symptomer man skal se etter. Symptomene kan i tillegg sammenfalle med andre kjente belastninger. Hvordan skal du se at et spedbarn, en trist mor eller en engstelig eldre med demens er utsatt for vold? Tegn på fysisk skade etter vold tildekkes svært ofte eller bortforklares. Symptomer på vold er også forvirrende. Voldsutsatte barn kan for eksempel vise tegn på fysisk uro og konsentrasjonssvikt, men de kan også virke veldig omsorgsfulle, flinke eller stille. Erfaring tilsier at det viktigste vi kan gjøre er å bryte tausheten og tabuet

Både den som opplever vold, den som bruker vold og de pårørende kan trenge hjelp.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner skal sikre at Gjesdal kommune har et tilbud til innbyggere som har opplevd vold, uavhengig av hvor lenge volden har vart, hvor alvorlig den oppleves, eller om den er fysisk, psykisk, seksuell eller økonomisk.

Oversikt over vold i nære relasjoner i Gjesdal kommune

Kilde: SørVest politidistrikt

Risikogrupper

Forekomsten av vold i Norge ser ut til å ha forandret seg lite fra slutten av 1980-tallet og frem til i dag¹⁰. Omfanget av vold er kartlagt i Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) sin omfangsstudie fra 2014¹¹. Studien var en tverrsnittundersøkelse av norske menn og kvinner i alderen 18 til 75 år.

Både kvinner og menn utsettes for vold i nære relasjoner, men kvinner er i større grad enn menn utsatt for alvorlig og gjentatt vold, og partnerdrap. Barn kan enten selv bli utsatt for vold i nære relasjoner eller oppleve vold mot noen i familien.

Noen voksne kan være særlig risikoutsatte for vold og overgrep. Å være risikoutsatt innebærer å leve i en situasjon som gir økt risiko. Risikoen for overgrep er ekstra stor i situasjoner der personer er avhengige av andres hjelp i hverdagen. Denne avhengigheten kan gjøre personer særlig sårbare for andres handlinger, eller mangel på handlinger.

Risikogrupper¹²

- Personer med funksjonsnedsettelse
- Personer med utviklingshemming
- Eldre
- Personer med rusavhengighet
- Personer med fysiske (somatiske) lidelser, psykiske helseplager eller psykiske lidelser
- En av de sterkeste risikofaktorene er å ha vært utsatt for vold og overgrep tidligere. For eksempel har mennesker som har opplevd én type vold, ofte også ha opplevd andre typer vold. Barn som har vært utsatt for vold og overgrep, har høyere risiko for å oppleve vold også senere i livet; i ungdomstiden og voksen alder
- LHBTIQ

Andre viktige risikofaktorer for å oppleve vold i voksen alder er å ha:

- hatt rusproblemer
- sosiale problemer
- psykiske helseproblemer
- kjent voldsrelatert skam

Hva kan gjøre en person ytterligere utsatt?

- Å være ny i Norge

¹⁰ [Vold og overgrep - NKVTS](#)

¹¹ [Thoresen og Hjemdal \(2014\): Vold og voldtekt i Norge: En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv. NKVTS](#)

¹² [Vern av risikoutsatte voksne NOVA.pdf \(bufdir.no\)](#) side 13 – 15.

- Å være utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og/eller tvangsekteskap
- Personer med annen seksuell legning (LHBTIQ)¹³

Vold og overgrep mot sårbare grupper

Vold mot mennesker med utviklingshemming eller redusert funksjonsevne

FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne¹⁴ slår fast at personer med funksjonsnedsettelse har rett til frihet fra utnyttning, vold og misbruk. Bestemmelsen innebærer blant annet forebygging og forhindring av overgrep, og habilitering, restituerende, rehabilitering og reintegrering av voldsutsatte¹⁵.

Veilederen *Gode helse og omsorgstjenester for personer med utviklingshemming*¹⁶ sier at kommunen skal arbeide systematisk for å beskytte personer med utviklingshemming mot vold og overgrep. Studier har vist at personer med funksjonsnedsettelse har opp mot tre ganger så høy risiko for å bli utsatt for vold og overgrep, sammenlignet med den øvrige befolkningen. Samtidig er kvinner med funksjonsnedsettelse mer utsatt enn menn med funksjonsnedsettelse. Menn med funksjonsnedsettelse utsettes oftest for vold fra ukjente, mens kvinner med funksjonsnedsettelse oftere utsettes for seksuell vold, partnervold og psykisk vold¹⁷.

Det å være avhengig av andre, ha hjelpebehov og for noen å ha en utfordrende atferd, kan medføre nedverdiggende og krenkende handlinger fra nære omsorgspersoner. Å ha nedsatt funksjonsevne betyr også nedsatt evne til å beskytte seg selv. Mange vegrer seg for å si fra om overgrep og vold, og det kan se ut til at man venter lengre med å varsle dette. Hjelpetilbudene til voldsutsatte er også i liten grad tilpasset denne gruppen.

Hos personer med en psykisk utviklingshemning kan det være vanskelig å skille mellom hva som er effekt av selve utviklingshemningen, og hva som kan være tegn på at personen er utsatt for vold. Derfor er det viktig at helse- og omsorgspersonell er ekstra oppmerksomme på tegn¹⁸.

¹³ [Begreper – FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold \(foreningenfri.no\)](http://foreningenfri.no)

¹⁴ [Konvensjon, rettighetene, mennesker nedsatt funksjonsevne \(fn.no\)](http://foreningenfri.no), art 16.

¹⁵ [CRPD – Veiledning til FN konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne | Bufdir](http://foreningenfri.no)

¹⁶ [Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming - Helsedirektoratet](http://foreningenfri.no), kap. 5-5

¹⁷ [Statistikk og analyse | Bufdir](http://foreningenfri.no)

¹⁸ [Tegn på vold mot personer med psykisk utviklingshemning – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner \(s.22\)](http://foreningenfri.no)

Vold mot eldre (hjemmeboende)

Vold og overgrep mot eldre skjer i alle lag av befolkningen, og rammer begge kjønn. Mellom fire og seks prosent av eldre over 65 år utsettes for vold i hjemmet sitt (WHO)¹⁹, og er ifølge WHO et underkommunisert samfunnsproblem. Jo eldre man blir, jo mer avhengig er man av andres hjelp. Helsetilstander som demens eller andre fysiske/psykiske utfordringer, avhengigheten av hjelp fra andre og det å leve i ensomhet og isolasjon, utgjør en særlig risikosituasjon for å være voldsutsatt. For eldre som bor for seg selv er avstanden til å få hjelp stor, og mange velger å skjule volden de utsettes for. Den som utøver volden, er ofte en den eldre har tillit til, er avhengig av eller er sterkt knyttet til. Det skyldes både skam og skyldfølelse, men også redsel for hva som skjer hvis man «klager» på den man er avhengig av. Man er også ofte glad i den som utøver volden og ønsker å beskytte vedkommende. Andre kan være redde for at konsekvensen av å melde fra kan være at de blir isolerte eller at volden og overgrepene blir verre.

Vold mot eldre (institusjon)

WHO melder om at forekomsten av overgrep i sykehjem er enda høyere enn for hjemmeboende eldre. Sykehjem er identifisert som en arena der vold, overgrep og forsømmelser mot eldre skjer, men det er fortsatt et skjult og underforsket problem. Forskning på overgrep i sykehjem er svært begrenset, og tallene er basert på få studier²⁰.

Særlig hjelpetrengende mennesker på sykehjem og i omsorgsboliger utvikler nære bånd til ansatte, og kan utsettes for vold fra personale. For eksempel kan mennesker i institusjon utsettes for uverdigg behandling som følge av frustrasjon og maktesløshet overfor utfordrende adferd som vanskelig lar seg korrigere. Eksempler på dette er «Beboere fratas selvbestemmelsesrett og verdighet. De kan bli neglisjert, latterliggjort, tvunget og isolert. Både fysiske og psykiske overgrep forekommer. Syke eldre blir overmedisinert for å bli mindre krevende, og sovemedisin blir skjult i maten»²¹. Faktorer som øker risiko for vold og overgrep er holdninger til tvang i personalet/ledelse og hva slags stress ansatte opplever i jobbsituasjonen sin.

Mennesker med rusavhengighet

Rusmiljøet er belastet med en større andel vold. Denne handlingsplanen tar utgangspunkt i alkohol som rusmiddel, men vi vet at også andre rusmidler er viktige faktorer når det kommer til vold og overgrep.

Alkoholforbruket har økt med 40 % de siste 20 årene. Det er forsket på at stort rusforbruk øker risiko for psykisk og fysisk vold både overfor partner og barn. Mange barn er vitne til voksne sitt rusbruk.

¹⁹ [Vold og overgrep mot eldre - Dinutvei.no](http://Dinutvei.no)

²⁰ [Vold, overgrep og forsømmelser i sykehjem - Aldring og eldres helse - Forskning - Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie - NTNU](#)

²¹ Juklestad O. N. (2006). Fakta om overgrep mot eldre. Tidsskriftet Aldring og livsløp s. 2–7. Fagbokforlaget, Bergen

Der rusbruken er problematisk og/eller skadelig vil mange barn ha de samme reaksjonene som når de er vitne til vold i nære relasjoner. En endring i den voksne sin adferd kan medføre utrygghet og redsel for både voksne og barn. Barn kan også reagere med frykt på adferd som den voksne mener er morsom og ufarlig. Konsekvensene for familien til den som er ruset kan være vold, utrygghet, frykt og uforutsigbar adferd. Barn er særlig utsett på grunn av sårbarhet og avhengighet av foreldrene.

Mennesker med flerkulturell bakgrunn

Gjesdal kommune har mange fremmedspråklige innbyggere. Flere av flyktningene kan ha vært utsatt for vold og overgrep i sine hjemland, og det kan være årsaken til at de har valgt å flykte, og bosette seg i Gjesdal. Innbyggere med samisk bakgrunn er også en satsningsgruppe i den nasjonale handlingsplanen. Det har kommet frem til at arbeid med vold i det samiske samfunnet er vanskelig blant annet på grunn av at temaene vold og overgrep er spesielt tabubelagt.

Innen flere kulturer kan det være ulike holdninger knyttet til bruk av vold. Kultur, familieoppbygging og religion kan være også årsaker til at vold og overgrep skjer. I patriarkalske strukturer står æresbegrepet svært sterkt, og faren for vold er større. Når mennesker i generasjoner blir utsatt for vold, vet vi at dette blir den «normale» tilstanden. Det er derfor arbeidskrevende å få offeret til å forstå at dette er uakseptabelt, og at samfunnet kan, og skal, verne mot slik vold. På samme måte kan det være vanskelig å få overgriper til å forstå sitt ansvar, og at det faktisk er et lovbrudd. Det kan i tillegg være utfordrende å lære overgriper annen adferd med tanke på oppdragelse og veiledning av egen familie. På grunn av disse utfordringene er det viktig at opplæringen om norsk kultur, lover og regler blir styrket.

Tvangsekteskap

I ekteskapsloven § 1 står det at «kvinner og menn har samme rett til å velge ektefelle». Straffeloven § 222, andre ledd, gir forbud mot å inngå tvangsekteskap. Loven er lik for alle som oppholder seg i Norge. Dette er et alvorlig samfunnsproblem, og vi må ha effektive tiltak som forhindrer og forebygger tvangsekteskap²². Gjesdal kommune må støtte og hjelpe de ungdommene som er truet med, eller er utsatt for tvangsekteskap²³.

LHBTIQ

Denne gruppen har ifølge BUFDIR mer utsatt for vold i nære relasjoner. Spesielt unge kan oppleve å bli avvist, kastet ut eller utsatt for fysisk eller psykisk vold fra familien. Unge med etnisk minoritetsbakgrunn, samisk bakgrunn og unge med ikke-normativ kjønnsidentitet er særlig sårbare.

²² [Hva er tvangsekteskap? - Rettentil.no](https://rettentil.no)

²³ [Bufetat \(bufdir.no\)](https://bufdir.no)

Tegn på utøvelse av vold

Siden vold i nære relasjoner ofte holdes skjult, er det viktig at helse- og omsorgspersonell kjenner til noen tegn på voldsutøvelse. Kjennskap til tegnene kan hjelpe til med å sette i gang en samtale om tema når det virker aktuelt.

Det finnes mange former for vold og mange mulige reaksjoner hos en person som utsettes for vold²⁴.

- hyppig bruk av legevakt og andre tjenester for øyeblikkelig hjelp
- den utsatte oppsøker/blir tatt med til lege sent etter skader
- søker ofte helsehjelp på mange steder (fastlege, legevakt etc.)
- kontakter ofte lege for foreskriving av legemidler (enten til eget bruk eller på grunn av press fra andre til å gi fra seg medikamenter)
- høyt eller økt bruk av alkohol, narkotika og legemidler
- det er vanskelig for den utsatte å komme hjemmefra
- gjentakende helseundersøkelser uten sikker diagnose
- personen selv eller andre tillater ikke at det brukes tolk
- avtaler endres eller kanselleres ofte av personen selv eller andre
- den som utsettes for vold kommer sjelden alene til avtalene
- motsigende uttalelser og stor grad av ambivalens
- personen selv eller andre motsetter seg hjelp som krever innsyn i familien eller i parrelasjonen
- generell endring av atferd
- vedkommende har utagerende atferd, seksuelt eller på annen måte
- personen reagerer verbalt eller fysisk på berøring, synsinntrykk og lyd
- vedkommende har et hjelpebehov, men får utilstrekkelig omsorg og hjelp til hygiene eller har ubehandlede medisinske eller mentale helseproblemer
- nære omsorgspersoner eller andre familiemedlemmer har økonomiske vansker. Dette kan være både en risikofaktor for å bli utsatt for vold eller et tegn på at personen kan være utsatt for økonomiske overgrep.

Fysiske tegn

Fysiske skader og funn kan indikere at en person utsettes for vold²⁵. Husk at også psykisk vold kan gi store helsemessige konsekvenser over tid. Mange utsatte er ofte hos fastlegen, men det er ikke alltid at de forteller om volden. Listen viser skader og funn som kan være tegn på vold.

²⁴ [Generelle tegn på vold – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

²⁵ [Fysiske tegn – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

- skader i munn: blåmerker og sår på tunge, kinn, slimhinne, gane, leppebånd og tannskader
- utpreget brekningstendens ved undersøkelse i munnen
- skader på hode, ansikt, hals, bryster, armer, torso og genitalia
- utslåtte tenner og kjevebrudd
- flere skader ulike steder på kroppen
- skader av ulik alder/som er grodd i varierende grad
- brudd og andre alvorlige skader uten plausibel forklaring
- brannskader; vær obs på brennmerker etter sigarett og avtrykk etter gjenstander
- stikkskader
- avrevet hår
- sårskader
- blåmerker

Når det gjelder blåmerker, vurder antall, størrelse og lokalisasjon. Vær spesielt obs ved merker >5 cm i diameter, flere merker på begge sider av kroppen, merker på nakke, hals, overkropp, seteregion og andre steder som er lite utsatt for tilfeldige støt. Fargen på blåmerkene er ingen sikker indikator for når den utsatte ble påført merkene, spesielt for eldre personer.

Merk at barn som erfarer vold mot seg selv eller en omsorgsperson, og som lever i konstant redsel for ny vold, kan få skader som psykososiale vansker, depresjon, frykt for tap av mor/far, frykt for selv å bli utsatt for vold, påta seg voksenrollen, påta seg rollen som avleder i voldssituasjoner, utvise voldsadferd mot andre, sinn, avmakt, adferdsproblemer og konsentrasjonsvansker m.fl.

Spesielt hos kvinner

- uttalt averge og smertereaksjon i forbindelse med gynekologisk undersøkelse
- skader og gjentagende infeksjoner i kjønnsorganene
- gjentagende urinveisinfeksjoner
- uforklarlige blødninger vaginalt og/eller analt
- spontanabort eller skader under graviditet

Akutt kan man også se fysiske reaksjoner på opplevd fare/trussel som for eksempel hurtig puls, pustevansker, svimmelhet, skjelvinger/frysninger, muskelspenninger eller kvalme. Blekhet, kaldsvette og kraftløshet kan forekomme som stressreaksjon, men kan også være tegn på alvorlig indre skade.

Psykosomatiske tegn

Personer som har blitt utsatt for vold kan ha mer langvarige kroppslige plager hvor en ikke finner en somatisk forklaring, eller der somatiske funn ikke står i forhold til opplevde plager²⁶. Pasientene kommer ofte til gjentatte konsultasjoner uten at årsak blir funnet.

Slike plager kan være:

- kronisk smerte uten påvist årsak
- svimmelhet, generell tretthet
- vedvarende mage og tarmbesvær, eller smertefull blære
- kroniske underlivssmerter
- søvn- og spiseforstyrrelser

Psykiske tegn

Å bli utsatt for vold fra noen man kjenner er svært skadelig for den psykiske helsen²⁷. Noen opplever akutte psykiske symptomer, mens andre får psykiske reaksjoner i etterkant av volden. For noen vedvarer de akutte symptomene og blir langvarige eller kroniske. Her oppsummeres psykiske symptomer og lidelser som ofte henger sammen med det å bli utsatt for vold.

Akutte psykiske symptomer kan være

- redsel, panikkangst og frykt for represalier
- skam, skyld og selvbefredelse
- hjelpeløshet, håpløshet
- sinne
- forvirring
- «tunnelsyn» og vansker med å tenke i forbindelse med hendelsen
- opplevelse av uvirkelighet, å kjenne seg atskilt fra seg selv og sin egen kropp
- føle seg atskilt fra andre, å befinne seg i en drøm eller i tåke
- personen glemmer viktige deler av hendelser
- personen trekker seg inn i seg selv, vanskelig å få kontakt med, isolerer seg sosialt

Dersom den akutte stressreaksjonen ikke forsvinner eller fortsetter lengre enn fire dager etter den traumatiske hendelsen, kan personen ha utviklet akutt stressyndrom (ASD). Dette kan i visse tilfeller ses som et forstadium til posttraumatisk stresslidelse (PTSD).

Psykiske lidelser og plager relatert til å ha blitt utsatt for vold

- depresjon og angst
- posttraumatisk stresslidelse (PTSD)

²⁶ [Psykosomatiske tegn – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

²⁷ [Psykiske tegn – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

- redusert selvfølelse
- vansker med å knytte følelsesmessige bånd til andre/sosial tilbaketrekking
- risikoatferd og handlingslammelse når det gjelder å beskytte seg selv i nye faresituasjoner
- selvsikring
- selvmordstanker og selvmordsforsøk
- høyt eller økt bruk av rusmidler
- forstyrrelser i konsentrasjon, hukommelse og tidsoppfattelse
- fobi/vegning for medisinske prosedyrer ved inntrenging i kroppsåpninger, for eksempel gynekologiske undersøkelser eller tannbehandling

Tegn mot vold mot eldre

Yngre og eldre voksne kan ha samme fysiske skader, symptomer, reaksjoner og indikasjoner på vold fra partner. Den normale aldringsprosessen kan bidra til at eldre lettere får fysiske skader av mishandlingen. I tillegg kan følgene av psykiske og økonomiske overgrep fra partner, voksne barn eller andre i nær relasjon²⁸, gi alvorlige konsekvenser for den eldres helse²⁹. Volden kan også utøves av ansatte i kommunale helse- og omsorgstjenester.

Det er en klar sammenheng mellom utsatthet og redusert fysisk og psykisk helse hos eldre. Derfor bør helse- og omsorgspersonell være oppmerksomme på de generelle indikasjonene på vold og spesielt hvis følgende forhold er til stede:

- Blåmerke, dehydrering og underernæring
- Overmedisinering eller fysisk og sosial rettighetsbegrensning mot en eldre person som lider av demenssykdom eller annen kognitiv svikt og som har uro, søvnvansker eller utfordrende atferd
- Endret atferd hos en eldre person uten forklarlig grunn
- Det er kjent at den eldre har vært utsatt for vold eller overgrep tidligere i livet
- Den eldre har lite sosialt nettverk, og har en tendens til å isolere seg
- Den eldre er omsorgsperson for en partner/ektefelle som lider av demenssykdom eller annen kognitiv svikt som medfører uro eller aggressiv atferd
- Det er kjent at voksne barn/barnebarn misbruker rusmidler og/eller har økonomiske problemer (Se tegn på økonomisk vold)
- Stadig fornyelse av resepter på smertestillende eller andre vanedannende medikamenter
- Voksne barn flytter hjem til sine eldre foreldre
- Den eldre får sjelden være alene ved besøk av hjemmetjenesten

²⁸

²⁹ [Tegn på vold mot eldre – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

Tegn på vold mot personer med psykisk utviklingshemming

Hos personer med en psykisk utviklingshemning kan det være vanskelig å skille mellom hva som er effekt av selve utviklingshemningen, og hva som kan være tegn på at personen er utsatt for vold³⁰. Derfor er det viktig at helse- og omsorgspersonell er ekstra oppmerksomme på tegn.

Adferdsmessige tegn på at en person med psykisk utviklingshemning er utsatt for vold kan være:

- vegring mot å delta i aktiviteter som vedkommende ellers deltar i
redsel for bestemte steder og personer
- vegring eller fremvisning av utfordrende atferd i forbindelse med forflytning mellom ulike arenaer
- oppblussing av selvskadende atferd eller utagerende atferd rettet mot andre personer eller objekter
- tap av ferdigheter; vedkommende utfører ikke lenger oppgaver som han/hun ellers har mestret

Spesielt er det utfordrende å avdekke at personer utsettes for vold dersom de har nedsatte språkevner. Man bør være spesielt oppmerksom når adferdsendringer kommer brått og uten at man kjenner til vesentlige endringer i livssituasjon. Hvis personen ikke har en kjent historikk med utfordrende adferd, er det betydelig grunn til å vurdere om han/hun kan være utsatt for vold eller andre overgrep.

Hvis den utsatte har en psykisk funksjonsnedsettelse kan det være nødvendig å innhente komparentopplysninger fra pårørende, verge eller kommunalt bistandspersonell for å gjennomføre en sikkerhetsvurdering. Det må i det enkelte tilfellet vurderes om personen har samtykkekompetanse, før det eventuelt innhentes komparentopplysninger.

Når det gjelder mennesker med psykisk utviklingshemning har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet utarbeidet et eget sett med retningslinjer for håndtering av seksuelle overgrep³¹. Her beskrives fremgangsmåte og oppfølging ved mistanke om at en person med en psykisk utviklingshemning er utsatt for seksuelle overgrep. Mange av rådene vil gjelde for vold generelt.

Tegn på økonomisk vold

Som ansatt i Gjesdal kommune bør du være oppmerksom på tegn som kan indikere at en person er utsatt for økonomiske overgrep³².

³⁰ [Tegn på vold mot personer med psykisk utviklingshemning – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

³¹ [Bufetat \(bufdir.no\)](#)

³² [Tegn på økonomisk vold – NKVTS – En veileder om vold i nære relasjoner](#)

- Personen har ikke råderett over egen bankkonto og/eller andre personer disponerer bankkortet
- Eiendeler eller penger blir borte, eller det forekommer mistenkelig aktivitet på bankkontoen
- Den utsatte endrer eller oppretter testamente, eller skriver over eiendom, slik at nye «venner» eller slektninger blir begunstiget
- Personen oppfatter seg selv som en belastning for familien og/eller for hjelpeapparatet
- Personen har dårlig råd uten forklarlig grunn: mangler mat, varme eller andre nødvendige ting i hverdagen, oppsøker ikke tannlege, andre tjenester eller aktiviteter som koster penger

Betydningen av et helhetlig arbeid mot vold i nære relasjoner

WHO bruker begrepet *vold i nære relasjoner* om vold og overgrep som rettes mot familiemedlemmer. Til dette regnes samlivspartnerne, barn, søsken og foreldre, eller andre som lever i stabile bofellesskap. Ifølge WHO kan fravær av handlinger også påføre personer skade i form av fysisk og emosjonell neglisjering som medfører at personer som er under andres omsorg ikke får dekket grunnleggende behov.

Vold i nære relasjoner rammer mange. Omtrent tre av ti jenter og fire av ti gutter har opplevd minst en volds- eller overgrepshendelse gjennom barndommen. Blant voksne har rundt 15 prosent opplevd mindre alvorlig vold fra partner (menn og kvinner), mens omtrent seks prosent kvinner har opplevd alvorlig vold fra partner. En av ti kvinner opplever å bli voldtatt i løpet av livet³³.

Å være utsatt for vold kan føre til negative konsekvenser, slik at vold utgjør en alvorlig utfordring for samfunnsdeltakelse og folkehelse. Å forebygge vold, og å avdekke og gi god hjelp til utsatte og utøvere, er derfor en sentral oppgave for offentlige myndigheter.

Vold i nære relasjoner er et betydelig problem i alle landets kommuner. Vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner er i tillegg et stort samfunns- og folkehelseproblem. Vold og overgrep har ikke bare alvorlige konsekvenser for enkeltindividers psykiske og fysiske helse, men medfører også store kostnader for samfunnet med hensyn til hjelp relatert til helsehjelp (psykisk og somatisk), barneverntiltak, krisesentertilbud, sosialtjenester og til politiresurser og rettsvesenet. De årlige kostnadene tilknyttet vold i nære relasjoner i Norge har blitt anslått til å koste samfunnet 92,7 milliarder kroner³⁴. Dette tallet inkluderer tap av liv og helsemessig livskvalitet, redusert produksjon

³³ [brosjyre voldinarerelasjoner revidering-oktober trykkeklar-002-002.pdf \(bufdir.no\)](#)

³⁴ [menon-rapport-samfunnsokonomiske-kostnader-av-vold-i-nare-relasjoner.pdf \(regjeringen.no\)](#) side 6-7

og effektivitet og offentlig og privat ressursbruk. Det offentlige og private sin ressursbruk knyttet til vold i nære relasjoner anslås til 13.4 milliarder.

Nasjonale mål

Regjeringens fremste mål er å skape et trygt samfunn for alle, uten vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner, og lanserte i desember 2023 en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner³⁵.

Den nasjonale opptrappingsplanen er delt inn i fem hovedinnsatsområder:

1. *Helhetlig og samordnet innsats*
Målet er å få på plass en helhetlig og samordnet nasjonal politikk i arbeidet mot vold og overgrep
2. *Forebygging*
Målet er å hindre vold og overgrep, og å avdekke slike handlinger tidlig for å stanse volden. Behandlingstilbud til voldsutøvere er en viktig del av den forebyggende innsatsen
3. *Bistand og beskyttelse*
Målet er å beskytte volds- og overgrepsutsatte mot ytterligere vold og overgrep og sørge for at nødvendig bistand og beskyttelse er tilgjengelig for utsatte
4. *Straffeforfølgning*
Målet er å stille utøvere av vold og overgrep til ansvar for sine straffbare handlinger og sikre et tilgjengelig rettsvern for utsatte.
5. *Vold og overgrep i samiske samfunn*
Målet er å sikre en helhetlig og samordnet politikk mot vold og overgrep i samiske samfunn

Kommunen sin rolle

Regjeringen har stort trykk mot kommunene for å ha beredskap, særlig mot vold og overgrep i nære relasjoner, og seksuelle overgrep mot barn. Det har blitt presisert at det kommunale tjenesteapparatet har et stort ansvar og er viktige aktører når det kommer til forebygging og bekjempelse av slik vold.

Kommunen er etter helse- og omsorgstjenesteloven pliktig til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Dette skal blant annet skje ved opplysning, råd og veiledning. (§ 3-3 a). Krisesenterloven forplikter kommunen til å sørge for samordnet oppfølging av voldsutsatte, både fra krisesenter og andre tjenester (§ 4).

Et godt forebyggende arbeid kan forebygge flere typer utfordringer for barn, unge og familier. Bestemmelser om forebyggende arbeid er integrert i helse- og omsorgstjenesteloven (§ 3-3 a),

³⁵ [Prop. 36 S \(2023–2024\) \(regjeringen.no\)](#) Trygghet for alle

barnevernloven (§ 3-1) og NAV-lovgivningen (§ 1). Statlige instanser som politi og familievernnet er viktige samarbeidspartnere for kommunen. Et godt forebyggende arbeid kan forebygge flere typer utfordringer for barn, unge og familier. Bestemmelser om forebyggende arbeid er integrert i helse- og omsorgstjenesteloven (§ 3-3 a), barnevernloven (§ 3-1) og NAV-lovgivningen (§ 1).

Det henvises ellers til kommunens *Handlingsplan mot vold i nære relasjoner – barn og unge*³⁶.

Politiet sin rolle

Politiet skal forebygge og motvirke kriminalitet, verne person og eiendom, bistå i nødstilfeller og andre akutte situasjoner samt forfølge straffbare forhold. Politiet sin etterforskning av vold og overgrep i nære relasjoner er et prioritert saksområde. Etterforskning skal gjennomføres raskt og effektivt. Politiet skal vurdere bruk av tiltak for å verne personer som er utsatt for vold og overgrep (fornærma). Politiet samarbeider med andre etater, institusjoner og organisasjoner som kan gi kvalifisert hjelp. Dette er krisesenter, legevakt, fastleger, barnevern, advokater, NAV med flere. Alle tjenester er gratis for den fornærma.

Aktuelle lover og forskrifter

Etter norsk lov er kommunen pliktet til å gi sine innbyggere, og voldsutsatte, et forsvarlig tilbud. Når det kommer til kommunale tjenester er sosialtjenesteloven, opplæringsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, samt barnevernsloven og sentrale rettighetslover.

Videre gir forvaltningsloven utfyllende regler om kommunen sin opplysnings- og veiledningsplikt. Kommunen skal ved sin helsetjeneste og opplæring fremme folkehelse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold, samt å forebygge og behandle sykdom og skade. Kommunen skal spre opplysning om å øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme sin egen trivsel, sunnhet og folkehelse. Barnevern-tjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid, samt bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Gjennom disse bestemmelsene har kommunen et ansvar for å påse at lovens formål blir ivaretatt ovenfor de voldsutsatte.

Melde-, avverge- og opplysningsplikt

Ved enkelte former for vold og overgrep har vi en lovpålagt plikt til å søke å avverge³⁷. Plikten er beskrevet i straffelovens § 196 og utløses idet du får kunnskap om at handlingen vil skje, eller tror at det er mest sannsynlig at handlingen vil skje. På denne siden finner du oversikt over hvilke vold- og seksuallovbrudd du kan ha plikt til å søke å avverge. Du får også hjelp til å vurdere hvorvidt du kan ha avvergingsplikt etter straffeloven.

³⁶ [handlingsplan-mot-vold-i-naere-relasjoner-barn-og-unge-2022-2025.pdf \(gjesdal.kommune.no\)](https://www.gjesdal.kommune.no/handlingsplan-mot-vold-i-naere-relasjoner-barn-og-unge-2022-2025.pdf)

³⁷ [Avvergingsplikten - plikt.no](https://www.gjesdal.kommune.no/avvergingsplikten-plikt.no)

Avvergingsplikten gjelder for alle, både for deg som jobber med mennesker og har taushetsplikt og for deg som privatperson.

Du kan avverge ved å varsle politi, barnevern eller på annen måte søke å forhindre at handlingen skjer. Når du skal avverge vold eller overgrep, er det viktig å samarbeide med den det gjelder – om det er et barn, en ungdom eller en voksen. Dialog og samarbeid må tilpasses alder og modenhet, og vil avhenge av hvor akutt situasjonen er. Det kan likevel være nyttig å ha som utgangspunkt at barn og voksne har det samme behovet for informasjon, trygghet og kontroll over egen situasjon.

Generell avvergingsplikt etter straffeloven §196

Som fagperson møter vi av og til møte vold- og overgrepsutsatte som er i akutte, farefylte situasjoner. Det er viktig å vurdere hvorvidt vi kan ha avvergingsplikt. Ifølge straffelovens bestemmelse om avverge, er enhver forpliktet til «gjennom anmeldelse eller på annen måte å søke å avverge en straffbar handling eller følgene av den, på et tidspunkt da dette fortsatt er mulig og det fremstår som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått». Avvergingsplikten omfatter også fagpersoner og går foran taushetsplikten, for de som har det.

Taushetsplikt

Taushetsplikten for offentlige tjenestemenn er forankret i forvaltningsloven § 13, i tillegg er enkelte profesjoner og faggrupper underlagt en særskilt taushetsplikt. Formålet til lov om helsepersonell (Helsepersonelloven) §1 er å *bidra til sikkerhet for pasienter og kvalitet i helse- og omsorgstjenesten samt tillit til helsepersonell og helse- og omsorgstjenesten*. Taushetsplikten er en plikt til å hindre at opplysninger om f.eks. personlige forhold gis til uvedkommende. Pasienten skal føle seg trygg på at opplysninger som gis i forbindelse med helsehjelp ikke benyttes i andre sammenhenger og utleveres til eller tilkommer uvedkommende.

Hensynet til pasientens personvern og integritet kan komme i konflikt med andre hensyn, som blant annet hensynet til liv, helse og samfunnssikkerhet. For visse situasjoner finnes det derfor lovbestemte unntak fra taushetsplikten.

Som hovedregel skal vi som hjelpere innhente et informert samtykke fra den vi hjelper, til å ta kontakt med andre deler av hjelpeapparatet. Om det ikke er mulig, er taushetsplikten ikke til hinder for at tjenesteapparatet kan drøfte en sak anonymt (det gis da ingen opplysninger som er egnet til å identifisere konkret sak eller person).

Opplysningsplikt

Helsepersonell skal, uten hinder av taushetsplikt, og på eget initiativ umiddelbart melde fra til barneverntjenesten:

- Når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt,
- Når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring,
- Når et barn viser alvorlige adferdsvansker i form av alvorlig eller gjentatt kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd,
- Når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Dersom ett av disse vilkårene er oppfylt, skal helsepersonell umiddelbart melde fra til barneverntjenesten. Helsepersonellet kan ikke selv velge mellom å gi opplysninger eller ikke dersom vilkårene for opplysningsplikt er oppfylt.

Eksisterende tilbud i Gjesdal kommune

Arbeidet med voldsproblematikk i nære relasjoner krever tverretattlig og tverrfaglig innsats. Involverte tjenester kan være krisesenter, mestringsenheten, familievernkontor, spesialisthelsetjeneste, skole, barnehage, voksenopplæring, NAV med sine ulike tjenester, pleie og omsorg, barnevern, fastlege, forebyggende helse, politi med flere. Tildeling av voldsalarm, besøksforbud og straffeforfølgelse er eksempler på tiltak som politiet kan sette inn.

Politiet

Politiet sitt arbeid mot vold i nære relasjoner er høyt prioritert. Det er egne koordinatorene for familievold og seksuelle overgrep i alle politidistrikt. En viktig oppgave for politiet er å redusere omfanget av vold og trusler. Forebyggende tiltak skal bidra til minst mulig kriminalitet, herunder vold i nære relasjoner. Tidlig og riktig inngripen fra politiet vil kunne hindre utvikling av en videre voldsspiral.

Krisesenteret i Stavanger

Gjesdal kommune har samarbeid med Krisesenteret i Stavanger. Krisesenteret er et lovpålagt gratis lavterskeltilbud. Det trengs ingen henvisning og det er ingen ventetid. Krisesenteret gir et tilbud til kvinner, barn og menn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Krisesenteret gir tilbud om et midlertidig akutt botilbud eller dagtilbud, samt oppfølging i re-etableringsfasen. Det gis informasjon om rettigheter og muligheter samt tilbud om støttesamtaler. Krisesenteret kan videreformidle kontakt med øvrig hjelpeapparat som eksempelvis NAV, advokat og politi. De ansatte har kompetanse innen psykiatri, barn og unge, pedagogikk i tillegg til flerkulturell forståelse.

Kommunale tjenester

Flere kommunale tjenester har kompetanse og kan gi tilbud om individuell oppfølging. Dette gjelder barneverntjenesten, PPT, helsestasjonstjenester og Mestringsenheten. I tillegg kommer kompetanse i skole og barnehager, dersom det gjelder barn.

Mestringsenheten

Gjesdal kommune tilbyr et lavterskel samtaletilbud for voksne over 18 år som opplever psykiske vansker, psykiske lidelser eller livskriser. Hos Mestringsenheten kan innbyggere få samtaletilbud for råd og veiledning, kortvarig terapi og støttesamtaler, samt helhetlig oppfølging av lengre varighet. Det er ikke behov for henvisning fra lege. Gjesdal kommune tilbyr vurderingssamtale innen to uker fra første kontaktpunkt. Mestringsenheten følger også opp mennesker med ruslidelse og psykisk lidelse etter vedtak og bistår blant annet med bistand knyttet til voldsforebyggende/ håndterende tiltak sammen med politi, NAV, krisesenter ved avdekking av voldsutøvelse med hjelpebehov. I fra mai 2025 vil også kommunens operative TryggEst- team være forankret i Mestringsenheten.

Dersom du har behov for akutt hjelp kan du kontakte fastlegen din, legevakten (tlf. 116 117) eller Ambulant akutt team tlf. 51 77 69 40 / 47 45 97 97.

Familiesenteret

Familiesenteret i Gjesdal kommune er et gratis lavterskeltilbud hvor det tilbys individuelle samtaler, familiesamtaler, foreldresamtaler, gruppetilbud og kurs. Aktuelle problemstillinger kan være knyttet til utfordring i foreldrerollen, samspillsvansker eller andre utfordringer som konflikter i familien eller psykiske helseutfordringer hos barn, ungdom eller foresatte. Det trengs ingen henvisning.

Familievernkontoret

Familievernkontoret gir hjelp til foreldre og barn ved vold i familien. Familievernkontoret i Gjesdal tilbyr behandling til familier som opplever, eller har opplevd vold. Kontoret kan tilby behandling for voldsutøver og voldsutsatte. Tilbudet er gratis, og en trenger ikke henvisning.

Barneverntjenesten

Barn som opplever vold i hjemmet, er i en uholdbar omsorgssituasjon, med risiko for at de blir utrygge samt får redusert livskvalitet både som barn og senere i voksen alder. Skadevirkningene med å leve i en familie der vold mellom voksne, er de samme som om barnet blir utsatt for direkte vold. Barneverntjenesten får dermed en spesiell rolle i mange av disse sakene, og har kompetanse på familiebehandling og samarbeid med barn.

PPT

Tjenesten har god kompetanse og oppfølging med barn av ulike årsaker. Tjenesten har et bredt samarbeid med andre interne og eksterne samarbeidspartner.

Andre ressurser

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet ([Bufdir](#)) og Ressurscenter mot vald og traumatisk stress ([RVTS region vest](#)) har kompetanse og kan gi bistand og veiledning, samt tilbyr kompetanseheving. Spesialisthelsetjenestetilbud gjennom RUPO- Sandnes, Jæren distriktpsykiatriske senter, Mobilt innsatsteam og barne og ungdomspsykiatri vil også kunne være en ressurs i forhold til oppfølging og behandling av mennesker innen sårbarhetsgrupper i befolkningen.